

De relatie tussen lezen en spellen

(gepubliceerd in de Dutch School Silicon Valley schoolkrant, juni 2011)

Kitty van Keulen

Hoe ondersteunt het spellen het lezen?

Bij lezen gaat het altijd om de betekenis van de tekst. Lezen we de woorden verkeerd omdat we niet weten hoe ze juist gespeld worden, dan kan de hele betekenis veranderen. Soms komen we daar meteen achter doordat in een volgende zin meer informatie gegeven wordt, soms duurt het even. Als een leerling echter nog betrekkelijk weinig woordenschat en spellingkennis bezit, kan de tekst zijn betekenis verliezen en wordt het zelfstandig lezen minder leuk.

Spellinginstructie

Weten we al hoe een woord geschreven dient te worden, dan kunnen we het sneller herkennen. Om dit te leren is spellinginstructie belangrijk. Er zijn veel verschillende regels en de regels zijn anders per taal. Door de woorden te schrijven en zelf te leren spellen is de leerling beter in staat om tekst te verklanken. Hoe beter een leerling een woord kent, hoe makkelijker een leerling deze herkent in een tekst, het kan spellen en kan gebruiken tijdens het spreken of schrijven van teksten.

1 2 3
h u i s

www.onderwijscentrumzg.nl

Een leerling vergaart nieuwe woordenschat door veel te lezen, maar dit betekent nog niet dat de leerling ook het woord al meteen juist weet te spellen. Voor de meeste leerlingen is hier meer voor nodig. Onderzoek door onze landgenoten Bosman en van Orden (Bonset & Hoogeveen, 2009) heeft uitgewezen dat slechts zelden een leerling woorden juist leert te spellen door alleen maar te lezen. In plaats daarvan is het nodig dat een leerling actief zelf een woord spelt middels overschrijven, hardop spellen, het leggen van woorden met letterblokken en/of nastempelen van woorden.

Hoe wordt er op de DSSV aandacht aan de spelling besteed?

Op de DSSV gebruiken we diverse methodes om de spellingregels in te oefenen, zoals de methode De Leessleutel voor groep 3 en de methode Taal actief voor groep 4-8. Daarnaast worden andere methodes zoals Spelling in de lift en Ambrasoft ingezet waar nodig. Twee keer per jaar nemen we spellingtoetsen af bij de leerlingen in groep 3 en hoger om te kijken wat de leerlingen al beheersen en of extra instructie nodig is. Gemaakte werkbladen en werkboeken worden nadat ze nagekeken zijn mee naar huis gegeven.

Ouderhulp

Voor alle leerlingen is het belangrijk dat ouders hen (blijven) begeleiden bij spelling in de thuissituatie. Voor leerlingen die opgroeien in het buitenland en daardoor minder lessen hebben in de Nederlandse taal geldt dit nog meer. Een recent onderzoekje onder ouders van kinderen 5-20 jaar benadrukt deze uitspraak. Zeven ouders vulden mijn enquête in (vrienden en familieleden en daar weer vrienden van). Drie van hen wonen met hun gezin in het buitenland en de anderen in Nederland. De kinderen zijn respectievelijk 5,7,9 (2),10,11 (3), 12,17 en 20 (2) jaar oud. Alle ouders die de enquête invulden, ondersteunen in een bepaalde mate hun kinderen bij de Nederlandse

spelling.

Hoe begeleiden de ondervraagde ouders hun kinderen bij spelling? (de letterlijke antwoorden van de ouders):

- Als ze (11 jarige) iets in het Nederlands schrijft, haar corrigeren of haarzelf vragen; is dat goed geschreven?
 - Door te helpen met huiswerk maken, woordspelletjes (warrige woorden spelling, stapelwoorden (soort scrabble), spellingskwartet, woordspelletjes in de auto, Nederlands lezen en voorlezen, Nederlandse televisie (o.a. jeugdjournaal).
-
- Spelletjes (scrabble, lingo, galgje etc). Stimuleren om te lezen en moeilijke woorden na te vragen of op te zoeken in woordenboek; woordspelletjes op computer; stimuleren om zelf verhaaltjes te schrijven (krant maken, stripverhalen, emails, brieven aan opa en oma en vriendjes; boodschappenlijstjes!); schoolwerkjes (dictee, verhaaltjes, taalwerkjes) bekijken en bespreken; algemeen: veel met taal bezig zijn.
 - Vooral bij de tweede : extra huiswerk, dictee en oefenen (bijna iedere dag) omdat deze 9-jarige achter loopt, andere nauwelijks. Naast elkaar zitten, zij maakt oefeningen of ik geef een dictee. meteen nakijken en haar zelf de fout laten zoeken en verbeteren
 - Ik maak huiswerk met de oudste van zeven. En als de kinderen dingen verkeerd uitspreken, corrigeren we ze, op een speelse manier.
 - Als mijn zeventienjarige aangeeft (of de school) dat ze ergens moeite mee heeft dan ga ik er met haar voor zitten en gaan we samen oefenen
 - Mijn oudste van 20 is waarschijnlijk dyslectisch. Helaas is dit nooit getest. Mee huiswerk maken voor Nederlands. Helpen met spreekbeurten en werkstukken maken en daarbij de spelling in de gaten houden en corrigeren als dit nodig is.

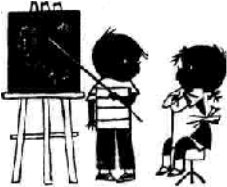
Wat vinden de ondervraagden moeilijk bij de spellingsbegeleiding?

- Dat het leuk moet blijven voor mijn kind. Niet dat ze het gevoel heeft dat ik haar constant aan het corrigeren ben.
- Het erin houden van de regelmaat, daardoor wordt er te weinig herhaald en slecht geautomatiseerd.
- Eigenlijk niets; onze kinderen zijn best wel talig ingesteld (ook geïnteresseerd in andere talen)
- Tja, lijkt niet te beklijven, en ze heeft (natuurlijk) niet altijd zin
- Het was moeilijk voor hem om tegelijkertijd Nederlands en Engels te leren. Hij moest Engels leren spreken en schrijven, en Nederlands leren schrijven. Eerst was hij niet gemotiveerd voor het Nederlands, maar nu gaat hij goed vooruit. We horen tegenstrijdige berichten: sommigen zeggen dat het beter is eerst een taal te leren schrijven, en daarna de andere taal te leren schrijven. Anderen zeggen dat het juist goed is om het tegelijkertijd op te pakken.
- Kinderen hebben op de computer en op de telefoon met elkaar een heel ander taaltje ontwikkeld en soms denken ze dat dat de juiste spelling is. Ook praten wij zelf dialect (de kinderen niet), maar het is toch altijd weer omschakelen.
- Werkwoordsvormen blijven moeilijk. Mijn oudste is heel haastig en maakt daardoor veel fouten. Daarbij is bij hem altijd een vermoeden geweest van dyslexie, alleen is dit nooit getest.

Hoe zetten deze ouders toch door:

- Vaak vraagt ze hoe schrijf je dat of dat woord. dan vraag ik eerst, wat denk je? Als ze het dan verkeerd spelt, spreek ik het uit op de manier waarop ze het gespeld heeft. bijv slapen met dubbel p; oh ga je slappen?
- Door iedere keer samen weer met goede moed te beginnen en het Nederlands leren leuk te maken door bijvoorbeeld spelvorm en leuke werkbladen naast de methode.
- Geen problemen
- Blijven doorgaan, stimuleren
- Belonen: als hij zijn NLs huiswerk af heeft, mag hij iets: TV kijken, op de game boy spelen, of zo. kan worden verdeeld.
- Nu ze al 17 is nog steeds. Ze moet nu op haar school een Nederlandse taaltoets maken en daarvoor moet ze eerst laten zien wat haar nivo is. Dat moet ze dan bijspijkeren tot een bepaald nivo en dan mag ze de toets maken. Bij mijn jongste was haar nivo slecht en nu heeft ze via de computer bijlessen en ik help haar daarbij. Nu gaat het steeds beter en mag ze binnenkort de eindtoets maken.
- Hij vraagt hier zelf om

De tips die de ouders gaven voor andere ouders:

- Houd geduld en modelleer in plaats van verbeter je kind. Dus als het kind zegt: Ik loopte buiten. Niet: Ik liep buiten, maar 'O, liep je buiten en hoe was dat ?' Geef het met andere woorden terug. Dat is veel positiever dan verbeteren. Door het laatste kan het kind onzeker worden en probeert het het ook niet meer.
- Spelletjes gebruiken en veel lezen
- Kinderen stimuleren om veel te lezen (als dat lukt), dictee geven is goed, kun je ook met een groepje doen en er een spelletje van maken en ze elkaars werk laten nakijken. Dat vinden ze soms wel grappig: schooltje spelen met ouders erbij
- Wat ons goed hielp, was een schoolbord (Ikea) dat we toevallig thuis hadden staan. Woordjes die hij moeilijk vond, schreven we hier dan op. Daar keek hij elke dag naar, en zo leerde hij ze dan. Ik merk ook dat het beter is om (bijna) elke dag te oefenen, in plaats van alles in 1 dag af te maken.
- Blijf allert op de vorderingen van je kind. Bij ons is mijn jongste van 17 belabberd slecht van de lagere school afgekomen. Drie jaar had ze dezelfde juf (waar we toen al onze twijfels hadden over haar vaardigheden) (ze was vooral bezig met populair zijn met de kinderen, zo'n jong grietje) Wij hebben toen niet opgetreden of klachten hierover ingediend, maar nu is het zeker te merken aan de taal en ook de rekenvaardigheden.
- Geduld. Ook al zijn je kinderen al een stuk ouder, blijf ze ondersteunen als ze hierom vragen. Lees regelmatig met ze als ze jonger zijn. Dit verbetert de spelling.

Wat opvalt is dat slechts één ouder spellingsbegeleiding niet moeilijk vindt. Alle andere ouders die spellingsondersteuning geven aan hun kinderen vertellen dat het leuk moet blijven, je geduldig moet zijn en dat het tijd en moeite kost om kinderen de spelling in de eerste en (evt) tweede taal aan te leren.

Veel oefenen blijft dus belangrijk!

Referenties:

Bonset H., Hoogeveen, M. (2009). *Spelling in het basisonderwijs; Een inventarisatie van empirisch*

onderzoek. Enschede: <http://www.slo.nl/organisatie/recentepublicaties/00103>

Jones, S. (2009). *The Importance of Spelling* <http://www.spellingcity.com/importance-of-spelling.html>

Treiman, R. (1998). *Why spelling?: The benefits of incorporating spelling into beginning reading instruction.* <http://www.spellingcity.com/incorporating-spelling-into-reading.html>